

Sprawozdanie z realizacji „Powiatowego programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Mieście Łodzi w latach 2014-2020” w 2015 r.

„Powiatowy program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Mieście Łodzi w latach 2014-2020”, zwany dalej Programem, został przyjęty uchwałą nr LXXXIII/1747/14 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 9 kwietnia 2014 r.

Głównym celem Programu jest przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości ich życia poprzez zapewnienie im warunków do samodzielnego, pełnego i czynnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym, a także kształtowanie pozytywnych postaw społecznych wobec tej grupy osób. Cele szczegółowe natomiast obejmują: rehabilitację zawodową, rehabilitację społeczną, edukację, rozwój infrastruktury Miasta zintegrowany z potrzebami osób z niepełnosprawnościami, pomoc społeczną oraz przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.

Program jest realizowany przez szerokie grono realizatorów, w tym w szczególności: komórki organizacyjne Urzędu Miasta Łodzi, jednostki organizacyjne Miasta (m.in. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi, Zarząd Dróg i Transportu), Łódzki Oddział Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi, MPK-Łódź sp. z o.o., organizacje pozarządowe zajmujące się osobami niepełnosprawnymi i ich rodzinami, Miejską Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych. Realizację poszczególnych celów przedstawiono poniżej.

I. Rehabilitacja zawodowa.

Celem działań podejmowanych w ramach rehabilitacji zawodowej jest ułatwienie osobom niepełnosprawnym uzyskania i utrzymania zatrudnienia oraz awansu zawodowego poprzez umożliwienie im korzystania z poradnictwa, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy. W efekcie ma to doprowadzić do usamodzielnienia się osób niepełnosprawnych, dając im poczucie materialnej niezależności i społecznej użyteczności.

Działania w tym zakresie były prowadzone przez Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi. Źródłem finansowania są głównie środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Ich podział i wykorzystanie w 2015 r. przedstawia poniższa tabela.

Tab. 1. Rehabilitacja zawodowa – środki PFRON.

L.p.	Nazwa zadania	Wydatkowana kwota (zł)
1	Zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych	2.588.917,79
2	Udzielanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.	1.871.112,60
3	Dofinansowanie do wysokości 50% oprocentowania kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności.	6.251,99
4	Finansowanie kosztów szkolenia osób niepełnosprawnych.	83.684,10
	Zwrot miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu	2.911,34
5	Zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu.	73.709,48
	Razem	4.626.587,30

W wyniku działań prowadzonych przez Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi w 2015 r.:

- 55 osób uzyskało środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej (w 2014 r. – 43 osoby),
- zawarto 65 umów na zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych, dla 74 stanowisk (w 2014 r. – 41 umów dla 45 stanowisk),
- zawarto 12 umów na zorganizowanie 119 szkoleń dla niepełnosprawnych osób bezrobotnych, w których wzięło udział 119 osób,
- zawarto 11 umów na zorganizowanie staży dla 13 osób,
- 41 osób bezrobotnych uzyskało pracę po odbyciu staży (finansowanych ze środków innych niż PFRON),
- udzielono 64 porad zawodowych dla osób niepełnosprawnych,
- opracowano 2830 indywidualnych planów działania,
- 37 osób skierowano do prac społecznie użytecznych.

II. Rehabilitacja społeczna.

Celem rehabilitacji społecznej jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym m.in. poprzez wyrabianie zaradności osobistej

i umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, likwidację barier, w tym architektonicznych, transportowych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji oraz kształtowanie postaw i zachowań społecznych sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Wiele działań w tym zakresie prowadzonych jest przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi. Rodzaj realizowanych działań i wysokość przeznaczonych na nie kwot obrazuje tabela.

Tab.2. Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej realizowane przez MOPS w Łodzi.

L.p.	Rodzaj zadania	Kwota	Liczba beneficjentów
1	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	1.351.919,00 zł	1016 osób
2	Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	3.167.006,00 zł	2549 osób
3	Dofinansowanie sportu, kultury rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	124.474 zł	31 organizacji pozarządowych
4	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych,	1.267.341,00 zł	121
5	Dofinansowanie do zakupu sprzętu umożliwiającego pokonywanie barier w komunikowaniu się i technicznych	430.086,00 zł	316
6	Dofinansowanie kosztów tworzenie i działania warsztatów terapii zajęciowej	5.043.952,00 zł	296
	Razem	11.466.055,16 zł	4329
	W tym:	10.896.263 zł	
	- PFRON		
	- budżet miasta Łodzi	569.792,16 zł	

Ponadto w roku 2015 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi po raz kolejny realizował program „Aktywny samorząd” adresowany do osób niepełnosprawnych. Głównym celem programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestniczenie osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym oraz w dostępie do edukacji. Program finansowany jest ze środków PFRON, a całkowity koszt jego realizacji w 2015 r. wyniósł 3.189.596,75 zł. Rodzaj finansowanych działań, wysokość środków oraz liczbę beneficjentów obrazuje tabela.

Tab. 3. Działania w ramach programu „Aktywny samorząd”.

l.p.	Obszar	Nazwa zadania	Ilość wniosków rozpatrzonych pozytywnie	Wydatkowana kwota (zł)
MODUŁ I Likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym:				
	A Likwidacja bariery transportowej	Zad. 2. Pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kat. B	9	9.757,50
	B Likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym	Zad. 2 Dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania.	1	2.000,00
	C Likwidacja barier w poruszaniu się	Zad. 2 Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym.	28	50.103,99
		Zad. 3 Pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy na III poziomie jakości	27	464.761,00
		Zad. 4 Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny (co najmniej na III poziomie jakości)	3	12.060,00
	D Pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki osobie zależnej	Dofinansowanie opłaty za pobyt dziecka osoby niepełnosprawnej w żłobku lub przedszkolu lub innej opieki tego typu.	23	28.318,00
MODUŁ II Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym				
	Dofinansowanie lub refundacja kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym	1. Oplata za naukę (czesne) lub za przeprowadzenie przewodu doktorskiego. 2. Dodatek na pokrycie kosztów kształcenia w przypadku znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.	503	1.390.059,80
Razem moduł I i II			594	1.957.060,30

Inne działania w ramach rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych:

1. Orzekanie o niepełnosprawności.

Wydawaniem orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności zajmuje się Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łodzi. W 2015 r. Zespół wydał:

- 1110 orzeczeń dot. osób do 16 roku życia,
- 12.280 orzeczenia dot. osób powyżej 16 roku życia,
- 3303 legitymacje osoby niepełnosprawnej.

2. Prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i pomocniczego.

Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego prowadzona jest przez Łódzki Sejmik Osób Niepełnosprawnych. W 2015 r. z wypożyczalni skorzystało 80 osób.

3. Organizowanie otwartych konkursów ofert dla organizacji pozarządowych w zakresie zadań polegających na wspieraniu osób niepełnosprawnych w życiu codziennym, kulturze czy sporcie. W 2015 r. komórki organizacyjne Urzędu Miasta Łodzi przeprowadziły 12 konkursów, w których złożonych zostało 69 ofert, a 47 z nich przyjęto do realizacji. Współpraca z organizacjami pozarządowymi obejmowała także zlecenie realizacji zadań w trybie pozakonkursowym, tj. na podstawie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Łącznie zawarto umowy na kwotę 4.777.871 zł.

Zawarte umowy obejmowały szeroki wachlarz działań, m.in. rehabilitację leczniczą, wydarzenia sportowe i kulturalne, imprezy integracyjne, wydawanie kalendarzy popularyzujących działalność artystyczną osób niepełnosprawnych. Liczba beneficjentów wszystkich działań wyniosła ok. 8.100 osób.

III. Edukacja.

Główne zadania edukacji w zakresie działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami obejmują w szczególności:

- 1) wspieranie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w placówkach oświatowych;
- 2) organizowanie działań wspierających rodziny z małym niepełnosprawnym dzieckiem;
- 3) wspieranie integracji młodzieży niepełnosprawnej poprzez przygotowywanie uczniów do aktywnego samodzielnego poszukiwania pracy;
- 4) wspieranie współpracy placówek oświatowych z przedsiębiorcami;

- 5) organizowanie przedsięwzięć integracyjnych o charakterze artystycznym czy sportowym.

Tab. 4. Wspieranie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w placówkach oświatowych.

1	Liczba prowadzonych szkół i placówek specjalnych oraz szkół z klasami integracyjnymi	68
2	Liczba szkół ogólnodostępnych, w których uczą się uczniowie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego	140
3	Liczba uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego uczących się w szkołach ogólnodostępnych	663
4	Liczba uczniów niepełnosprawnych objętych kształceniem specjalnym/integracyjnym	2929

Ponadto w ramach realizacji powyższych zadań w 2014 r.:

- realizowano projekt „Sobota ze specjalistami”, w ramach którego w każdą sobotę, przy prowadzonych przez Miasto Łódź Zespołach Wczesnego Wspomagania Rozwoju, odbywały się konsultacje specjalistyczne dla rodziców małych dzieci dot. prawidłowego rozwoju oraz zorganizowano 40 wydarzeń dodatkowych, jak konferencje, warsztaty i wykłady;
- 367 dzieci było objętych Wczesnym Wspomaganiem Rozwoju;
- 240 uczniów skorzystało z praktyk zawodowych;
- 125 absolwentów uczestniczyło w zajęciach i warsztatach dot. metod aktywnego poszukiwania pracy;
- zorganizowano 41 szkoleń, warsztatów i lekcji w placówkach oświatowych dot. zwiększania świadomości społecznej na temat niepełnosprawności i wspierania osób z niepełnosprawnościami; uczestniczyło w nich 485 osób.

IV. Rozwój infrastruktury miasta zintegrowany z potrzebami osób niepełnosprawnych.

Głównym celem działań w ramach tego celu jest stworzenie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym dostęp do przestrzeni publicznej, a tym samym udział w życiu społecznym.

Najważniejsze obszary działań to:

1. Likwidowanie barier architektonicznych w dostępie do budynków Urzędu Miasta Łodzi i jednostek organizacyjnych Miasta.

W wyniku prac prowadzonych w roku 2015 i latach wcześniejszych w wielu budynkach i obiektach należących do Urzędu Miasta Łodzi zapewniono ułatwienia dla osób niepełnosprawnych.

1.1. Budynki UMŁ:

- 1) ul. Piotrkowska 104 – zamontowana platforma i dźwig osobowy dla obsługi osób niepełnosprawnych, dostosowana toaleta w budynku „F”, zamontowana pochylnia i schodołaz w bud. „B”.
- 2) ul. Zachodnia 47 – wybudowana pochylnia do budynku, przystosowana toaleta na parterze,
- 3) USC ul. Zgierska 71 – zamontowany schodołaz,
- 4) ul. Piotrkowska 153 – wybudowana pochylnia do budynku, dźwig osobowy dla obsługi osób niepełnosprawnych, dostosowana toaleta na parterze,
- 5) al. Piłsudskiego 100 – wybudowana platforma dla osób niepełnosprawnych, dostosowana toaleta na parterze,
- 6) USC al. Piłsudskiego 100 – wybudowana pochylnia do budynku, dostosowana toaleta na parterze, zamontowany schodołaz,
- 7) al. Politechniki 32- wybudowana pochylnia do budynku, dźwig osobowy dla obsługi osób niepełnosprawnych, dostosowana toaleta na parterze,
- 8) USC ul. Pabianicka 2 – zamontowany schodołaz,
- 9) ul. Krzemieniecka 2B – wybudowana pochylnia do budynku, dźwig osobowy dla obsługi osób niepełnosprawnych, dostosowane toalety na parterze i piętrach budynku,
- 10) ul. Sienkiewicza 5 – wybudowana pochylnia do budynku, dźwig osobowy dla obsługi osób niepełnosprawnych, dostosowana toaleta na parterze,
- 11) ul. Smugowa 26a - dźwig osobowy dla obsługi osób niepełnosprawnych, dostosowana toaleta na parterze.

1.2. Budynki jednostek organizacyjnych Miasta:

- 1) Placówki nadzorowane przez Wydział Edukacji UMŁ:
  - a) wybudowane podjazdy – 21 jednostek,
  - b) zamontowane schodołazy – 5 jednostek,
  - c) zamontowana platforma – 1 jednostka,
  - d) windy – 7 jednostek
  - e) dostosowane sanitariaty – 25 jednostek.

2) Placówki nadzorowane przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych UMŁ:

Nazwa jednostki	Inwestycje i remonty przeprowadzone w latach 2014-2015
Miejskie Centrum Medyczne „Górna” w Łodzi	
Przychodnia przy ul. Tatrzańskiej 109	Wyposażenie WC dla osób niepełnosprawnych w natrysk.
Przychodnia przy ul. Cieszkowskiego 6	Wybudowanie zewnętrznej pochylni dla osób niepełnosprawnych.
Przychodnia przy ul. Odrzańskiej 29	Remont tarasu ze schodami zewnętrznymi i pochylni dla osób niepełnosprawnych wraz z remontem chodnika i opaski od strony ogrodu.
Przychodnia przy ul. Rzgowskiej 170	Przebudowa schodów zewnętrznych i zreorganizowanie teren przed budynkiem.
Miejskie Centrum Medyczne „Bałuty” w Łodzi	
Przychodnia Zdrowia „Karola Libelta” przy ul. Libelta 16	Przebudowa chodników i ciągów komunikacji pieszej.
Miejskie Centrum Medyczne im. dr. K. Jonschera w Łodzi	
Szpital przy ul. Przyrodniczej 7/9	Wykonanie węzła sanitarnego przystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych.
Przychodnia przy ul. Zarzewskiej 56/58	Modernizacja węzła sanitarnego przystosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych.
Przychodnia przy ul. Leczniczej 6	Wymiana dźwigu osobowego, zorganizowanie nowej rejestracji ze stanowiskami przystosowanymi do obsługi osób niepełnosprawnych.
Miejski Zespół Żłobków w Łodzi	
Żłobek Miejski nr 16 przy ul. Sprinterów 11	Remont ogrodzenia, tarasu zewnętrznego oraz części ciągów komunikacyjnych.
Żłobek Miejski nr 16 przy ul. Zachodniej 55a	Remont tarasów zewnętrznych.
Żłobek nr 2 przy ul. Chrobrego 16	Wykonanie pochylni dojścia do budynku (zniwelowanie schodów).
Żłobek nr 21 przy ul. Marusarzówny 9	Wykonanie pochylni dojścia do budynku (zniwelowanie schodów).
Żłobek nr 6 przy ul. Elsnera 12	Wykonanie nowego podjazdu dla wózków.

3) Placówki nadzorowane przez Wydział Sportu UMŁ – Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji:

a) Hale sportowe:

- ul. ks. Skorupki 21 – przystosowana do obsługi osób niepełnosprawnych, wyposażona w dwa podjazdy do budynku oraz dwa zjazdy na płytę główną. W budynku na parterze usytuowane są dwie toalety oraz winda. Dwa miejsca parkingowe przed obiektem oraz możliwość wyznaczenia dodatkowych w ramach potrzeb np. przy organizacji imprez;

- ul. Małachowskiego 7 – hala przystosowana do obsługi osób niepełnosprawnych. Wejście do obiektu pozbawione barier architektonicznych. Wewnątrz podjazdy dla wózków w holach, szatniach i sanitariatach. Możliwość wjazdu na płytę główną. Wyznaczone dwa miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych;
- ul. Karpacka 61 – obiekt wyposażony w podstawowe udogodnienia dla osób niepełnosprawnych; możliwy wjazd na płytę główną. Wewnątrz obiektu brak barier architektonicznych.

b) Pływalnie:

- „Wodny Raj” przy ul. Wiernej Rzeki 2 – obiekt całoroczny przystosowany do obsługi osób niepełnosprawnych, wyposażony w windę wewnętrzną, podjazdy, toalety, szatnię oraz wyznaczone miejsca parkingowe;
- „Wodny Raj” przy ul. Wiernej Rzeki 2 – obiekt sezonowy, brak barier architektonicznych, obiekt jest wyposażony w toalety, wyznaczone miejsca parkingowe;
- „Promieniści” przy ul. Głowackiego 10/12 – obiekt sezonowy, brak barier architektonicznych, konstrukcja budynku parterowa z dostosowanymi wejściami oraz toaletami.

c) Lodowiska stacjonarne:

- „Bombonierka” ul. Stefanowskiego 28 - brak barier architektonicznych, podjazdy, toalety, miejsca parkingowe. Obiekt wyposażony w dźwig specjalny do transportu osób niepełnosprawnych na piętro budynku - krzesło.
- „Retkinia” przy ul. Popiełuszki 13b - brak barier architektonicznych, podjazdy, toalety, miejsca parkingowe. Obiekt wyposażony w dźwig specjalny do transportu osób niepełnosprawnych na piętro budynku - krzesło.

d) Obiekt sportowy przy ul. Potokowej - posiada podjazd dla osób niepełnosprawnych oraz toaletę w budynku socjalnym. Możliwość wjazdu na płytę boiska.

e) obiekt sportowy przy al. Kościuszki 71/73 (KS Gwardia) - w 2015 r., podczas modernizacji wybudowano toaletę dla osób niepełnosprawnych oraz zniesiono bariery architektoniczne związane z ciągami komunikacyjnymi. Wykonano podjazdy i poszerzono otwory drzwiowe.

W toku prowadzonych prac modernizacyjnych na obiektach rekreacyjnych, każdorazowo rozpatrywane jest wdrażanie rozwiązań związanych z dostosowywaniem

obiektów pod względem architektonicznym dla osób niepełnosprawnych. Przy budowie nowych ścieżek pieszych likwidowane są wszelkiego rodzaju progi, w miejsce których wykonywane są podjazdy. Planowany jest montaż toalet przenośnych przystosowanych dla osób niepełnosprawnych. MOSiR analizuje obecnie możliwość montażu dodatkowych elementów na istniejących placach zabaw dla dzieci z niepełnosprawnością ruchową.

4) Placówki nadzorowane przez Wydział Budynków i Lokali UMŁ.

W 2015 r. w 2 Administracjach Zasobów Komunalnych powstały podjazdy do budynków.

5) Placówki nadzorowane przez Zarząd Zieleni Miejskiej w Łodzi:

- a) w Ogrodzie Botanicznym dobudowano podjazd do budynku
- b) Palmiarnia Ogrodu Botanicznego – możliwy wjazd dla wózków inwalidzkich (poziom 0), winda umożliwiająca wjazd na I piętro,
- c) Miejski Ogród Zoologiczny – przebudowano wejście, wybudowano podjazdy dla osób niepełnosprawnych.

2. Likwidowanie barier architektonicznych w ramach prowadzonych zadań inwestycyjnych na modernizowanym układzie drogowym oraz w ramach prowadzonych zadań utrzymaniowych na remontowanych ciągach pieszych.

2.1. Budowa pochylni dla niepełnosprawnych w ramach przebudowy ul. Hektarowej (odc. ul. Aleksandrowska – ul. Kompostowa).

2.2. Przebudowa peronów przystankowych dostosowująca ich konstrukcję do potrzeb osób niepełnosprawnych, tj. modernizacja przystanków tramwajowych: w ul. Narutowicza/Radiostacja oraz na ul. Wojska Polskiego przy skrzyżowaniu z ul. Sporną przy skrzyżowaniu al. Politechniki / ul. Wołowa, w ramach budowy chodnika w ul. Okólnej na odcinku od DK 71 do ul. Łagiewnickiej oraz w ramach budowy chodnika w ul. Złotno na odcinku od ul. Mieczników do ul. Gwardii Ludowej.

2.3. Obniżenie krawężników przy jezdniach oraz stosowanie płytek kierunkowych ze strukturą żebrową oraz ze strukturą wypustkową w ramach realizacji następujących inwestycji:

- 1) przebudowa ul. Rydzowej na odc. od ul. Aleksandrowskiej do ul. Rojnej,

- 2) budowa chodnika, ścieżki rowerowej, miejsc postojowych, przejścia dla pieszych oraz rekultywacja zieleniców wzdłuż ul. Armii Krajowej na odcinku od ul. Wyszyńskiego do ul. Balonowej,
- 3) budowa chodnika wzdłuż ul. Konstantynowskiej od ul. Krańcowej do wejścia do parku,
- 4) budowa przejścia dla pieszych na ul. Retkińskiej pomiędzy numerami 115 – 123,
- 5) przebudowa ul. Traugutta między ul. Piotrkowską a ul. Sienkiewicza (tzw. woonerf),
- 6) przebudowa chodników i miejsc postojowych na ul. Ćwiklińskiej, Gogoła, Gorkiego i Wujaka,
- 7) przebudowa ul. Romanowskiej,
- 8) przebudowa skrzyżowania al. Politechniki / ul. Wołowa,
- 9) przebudowa ul. Narutowicza na odc. od ul. Sienkiewicza do ul. Piotrkowskiej,
- 10) przebudowa ul. Św. Teresy od Dzieciątka Jezus na odc. od ul. Traktorowej do ul. Szczecińskiej,
- 11) przebudowa ul. Selekcyjnej,
- 12) przebudowa ul. Świerkowej,
- 13) przebudowa ul. Pszennej,
- 14) przebudowa ul. Kozińskiego,
- 15) przebudowa ul. Pustynnej,
- 16) budowa chodnika po południowej stronie ul. Okólnej na odcinku od DK 71 do ul. Łagiewnickiej,
- 17) budowa chodnika przy ul. Złotno na odcinku od ul. Mieczników do ul. Gwardii Ludowej – strona południowa,
- 18) budowa drogi rowerowej wzdłuż ul. Rzgowskiej (odc. ul. Paderewskiego – ul. Chóralna oraz odc. ul. Św. Wojciecha – Trasa Górna),
- 19) budowa drogi dla rowerów wzdłuż ul. Konstantynowskiej (odc. al. Unii Lubelskiej – al. Włókniarzy) i ul. Zielonej (odc. al. Włókniarzy – Plac Hallera),
- 20) budowa drogi w kwartale ulic: Tuwima – Moniuszki – Sienkiewicza – Piotrkowska,
- 21) modernizacja ul. Piramowicza wraz ze skrzyżowaniem z ul. Jaracza (tzw. woonerf),
- 22) w ramach przebudowy ulic po inwestycjach współfinansowanych przez ISPA (ul. Hektarowa, ul. Daliowa, ul. Liliowa z ul. Zawilcową, ul. Stokrotki, ul. Księżycowa, ul. Plenerowa, ul. Joanny, ul. Rozwojowa, ul. Zgodna).

2.4. Wykorzystanie elementów infrastruktury drogowej pozwalających osobom niewidomym odróżnić chodnik od ścieżki rowerowej. Budowy dróg rowerowych odbywały się z zastosowaniem separacji wysokościowej pomiędzy drogą a chodnikiem. Na odcinkach, na których droga dla rowerów i chodnik przylegają do siebie, chodnik o nawierzchni z kostki betonowej (na całej długości) biegnie wyżej niż droga dla rowerów o nawierzchni bitumicznej, od której oddzielony jest krawężnikiem trapezowym. Jednocześnie stosowano dodatkowe rozróżnienie między chodnikiem a drogą rowerową w postaci opasek z kostki granitowej łupanej o szerokości 30 cm. Powyższe rozwiązania zastosowano:

- 1) wzdłuż ul. Rzgowskiej (odc. ul. Paderewskiego – ul. Chóralna oraz odc. ul. Św. Wojciecha – Trasa Górna),
- 2) wzdłuż ul. Konstantynowskiej (odc. al. Unii Lubelskiej – al. Włókniarzy), oraz wzdłuż ul. Zielonej (odc. al. Włókniarzy – Plac Hallera),
- 3) w ramach przebudowy skrzyżowania al. Politechniki / ul. Wołowa,
- 4) w ramach budowy ścieżki rowerowej wzdłuż ul. Armii Krajowej na odc. od ul. Wyszyńskiego do ul. Balonowej.

2.5. Wyposażenie sygnalizacji świetlnej w sygnały akustyczne m.in. w przyciski umożliwiające lokalizację (naprowadzenie na urządzenie detekcyjne) dla osób niewidomych i niedowidzących wraz z możliwością rozpoznania przyjęcia zgłoszenia. Dodatkowo zastosowano sygnał akustyczny pozwalający na rozpoznanie nadawania światła zezwalającego na wejście na skrzyżowanie. Udogodnienia zastosowano w ramach wszystkich inwestycji realizowanych w 2015 r.

2.6. W ramach modernizacji Trasy W–Z na wszystkich skrzyżowaniach i peronach (17,3 km) zastosowane zostały rozwiązania ułatwiające korzystanie z nich osobom z niepełnosprawnościami. W miejscach zlikwidowanych przejść podziemnych wyznaczono przejścia dla pieszych w poziomie terenu, a pozostawione przejścia podziemne zostały wyposażone w windy. Perony dostosowano wysokościowo do potrzeb osób niepełnosprawnych, a dojścia do sygnalizacji świetlnej wyposażono w elementy naprowadzające osoby z dysfunkcją wzroku. Na przejściach dla pieszych obniżono krawężniki i na każdym z 240 zmodernizowanych skrzyżowań zamontowano sygnalizację akustyczną. Oddzielono również ciągi piesze od ścieżek rowerowych innym rodzajem nawierzchni.

3. Wynajem lokali mieszkalnych osobom niepełnosprawnym.

W 2015 r. wynajęto osobom niepełnosprawnym 53 lokale mieszkalne. Ponadto w trakcie rewitalizacji budynków przystosowano do potrzeb osób z niepełnosprawnościami 14 mieszkań.

4. Likwidowanie barier w komunikacji zbiorowej i indywidualnej.

- 1) Przewóz osób niepełnosprawnych – usługa przewozowa na podstawie zlecenia w relacji „drzwi-drzwi”, wykonywana przez MPK-Łódź sp. z o.o. – Zakład Przewozu Osób Niepełnosprawnych. W 2015 r. przewieziono 93.048 pasażerów.
- 2) Wydawanie biletów specjalnych uprawniających do bezpłatnych przejazdów środkami komunikacji publicznej w Łodzi – w 2015 r. wydano 8298 takich biletów.
- 3) Wydawanie abonamentów parkingowych dla osób niepełnosprawnych uprawniających do bezpłatnego korzystania z miejsca parkingowego w strefie płatnego parkowania - w 2015 r. wydano 2498 takich abonamentów.
- 4) Wydawanie kart parkingowych.

Karty parkingowe, uprawniające osoby niepełnosprawne do niestosowania się do niektórych znaków drogowych dotyczących zakazu ruchu lub postoju, wydawane są przez Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łodzi.

W 2015 r. wydano 4189 kart dla osób fizycznych i 26 kart dla placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych mających znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się.

V. Pomoc społeczna.

Ponieważ osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny często znajdują się w trudnym położeniu materialnym, a ich potrzeby niejednokrotnie są zwiększone w stosunku do osób zdrowych, celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób potrzebujących. Główne zadania samorządu terytorialnego w tym obszarze to:

1. Prowadzenie domów pomocy społecznej, domów dziennego pobytu i innych placówek

W 2015 r. w Łodzi funkcjonowało 15 domów pomocy społecznej o różnym profilu, z tego 13 domów prowadzonych przez Miasto Łódź i 2 domy prowadzone przez podmioty niepubliczne na zlecenie Miasta. Placówki te na koniec 2015 r. dysponowały łącznie 2008 miejscami. W 2015 r. nastąpiło zmniejszenie liczby miejsc o 9 w jednym z domów pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz zwiększenie o 9 w domu pomocy

społecznej dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. W ciągu całego roku w domach pomocy społecznej przebywało rotacyjnie 2388 mieszkańców. Najwięcej osób przebywało w domach dla przewlekle somatycznie chorych (1060) oraz dla przewlekle psychicznie chorych (438).

Zapotrzebowanie na miejsca w domach opieki społecznej jest wysokie. Na miejsca oczekuje 665 osób. Najwięcej osób oczekuje na miejsca w domach dla przewlekle somatycznie chorych (345 osób oczekujących na 820 istniejących miejsc) i dla przewlekle psychicznie chorych (236 osób oczekujących na 405 istniejących miejsc).

W strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi funkcjonują także dzienne domy pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych. Placówki te, znajdujące się w 3 lokalizacjach w Łodzi, dysponują pulą 100 miejsc przeznaczonych dla osób upośledzonych umysłowo, z dziecięcym porażeniem mózgowym, zespołem Downa, cechami autystycznymi, często sprzężonymi z dysfunkcją ruchu czy epilepsją. W wyjątkowych sytuacjach i w miarę wolnych miejsc, dopuszczany był pobyt w Domach osób w wieku powyżej 35 roku życia. Domy zapewniają podopiecznym opiekę psychologiczną, terapeutyczną, wychowawczo-rewalidacyjną, opartą na indywidualnych programach usprawniania. W 2015 r. w zajęciach uczestniczyło 100 osób.

W 2015 r. rozpoczął funkcjonowanie pierwszy Rodzinny Dom Pomocy, z siedzibą przy ul. Edwarda 33. Dom przeznaczony jest dla 4 osób, wymagających wsparcia z powodu niepełnosprawności intelektualnej. Zamieszkały w nim młode osoby, kończące edukację w ośrodkach szkolno-wychowawczych. W Domu towarzyszą im opiekunowie, którzy pomagają w codziennych czynnościach oraz prowadzą zajęcia terapeutyczno-rehabilitacyjne.

Pomoc dla osób niepełnosprawnych udzielana jest także poprzez prowadzenie środowiskowych domów samopomocy. Domy takie świadczą usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym. W 2015 r. w Łodzi funkcjonowało 5 środowiskowych domów samopomocy, prowadzonych przez podmioty niepubliczne. Placówki dysponowały łącznie 205 miejscami i skorzystało z nich 279 osób. Na miejsce w środowiskowych domach samopomocy oczekiwało 219 osób, w tym największą grupę (204 osoby) stanowili chorzy na chorobę Alzheimera.

Osoby, które oczekują na przyjęcie do środowiskowych domów samopomocy bądź takie domy opuściły, mogą korzystać ze wsparcia dwóch Klubów Samopomocy. Prowadzą je Klub Lokalnej Integracji „Lonia” oraz Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych. Kluby

zapewniają wsparcie osobom z zaburzeniami psychicznymi, w szczególności w zakresie aktywizacji, rehabilitacji i integracji społecznej przy współudziale, w miarę możliwości, rodziny uczestnika. Z usług Klubów skorzystało 80 osób.

2. Finansowanie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.

Osoby niepełnosprawne z powodu wieku lub choroby, będące podopiecznymi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi, mogą korzystać z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, świadczonych w miejscu zamieszkania. Usługi opiekuńcze realizowane były w 2015 r. przez 6 podmiotów niepublicznych (Polski Czerwony Krzyż - Łódzki Zarząd Okręgowy, Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Łodzi, Zbór Kościoła Chrześcijan Baptystów, Fundacja Pomocy Niepełnosprawnym „Okaż Serce”, Stacja Opieki Środowiskowej Konwentu Bonifratrów w Łodzi oraz Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych). Z tej formy pomocy, w ilości 900.032 godzin, skorzystało 3738 osób.

Osobną kategorię stanowią specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W 2015 r. zadanie to było realizowane przez Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych. Z usług opiekuńczych, w wymiarze 17.119 godzin, skorzystało 45 osób.

3. Prowadzenie mieszkań chronionych.

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną. Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych prowadzi mieszkania chronione dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 3 lokalizacjach – w Łodzi przy ul. Zawiszy Czarnego 22, ul. Traktorowej 90 m. 34 i przy ul. Krawieckiej 10 a-c oraz w Ośrodku Rehabilitacyjno-Wypoczynkowym „Zacisze” w Jedliczach A. Placówki te dysponowały łącznie 43 miejscami w okresie od 1 stycznia do 31 marca 2015 r., a w pozostałym okresie 40 miejscami. W 2015 r. przebywało w nich łącznie 34 osoby.

4. Wypłata zasiłków i innych świadczeń pieniężnych.

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są osobom potrzebującym w formie zasiłków pieniężnych (stałych, okresowych lub celowych) oraz w formie bezgotówkowej, jak np. pokrywanie kosztów posiłków.

W 2014 r. ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność korzystało 9.150 rodzin (13.199 osób w rodzinach).

Tab. 5. Zasiłki i pomoc bezgotówkowa z pomocy społecznej w 2015 r.

L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba beneficjentów	Kwota
1	Zasiłek stały	5591 osób	24.674.325 zł
2	Zasiłek okresowy	15.449 osób	33.175.189 zł
3	Zasiłek celowy	17.181 osób	14.393.019 zł
4	Zasiłek celowy na zakup posiłku	14.830 osób	10.937.569 zł
5	Posiłek	7.709 osób / 1.039.884 posiłki	5.200.900 zł
6	Razem		88.381.002 zł

Ponadto osobom niepełnosprawnym:

- powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia,
- niepełnosprawnym dzieciom

przysługuje zasiłek pielęgnacyjny w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

W 2015 r. wypłacono 153.426 takich świadczeń na łączną kwotę 23.471.665 zł.

W poniższej tabeli przedstawiono kwoty wydatków na realizację celu V-Pomoc społeczna.

Tab.6. Wydatki w 2015 r. na pomoc społeczną.

L.p.	Zadanie/działanie	Kwota
1	Prowadzenie domów pomocy społecznej	74.287.072 zł
2	Prowadzenie dziennych domów pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych	2.967.188 zł
3	Prowadzenie środowiskowych domów samopomocy	2.444.752 zł
4	Działalność Klubów Samopomocy	134.000 zł
5	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńczych	10.461.255 zł
6	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	456.979 zł
7	Prowadzenie mieszkań chronionych	500.000 zł
8	Zasiłki i pomoc bezgotówkowa	88.381.002 zł
9	Zasiłki pielęgnacyjne	23.471.665 zł
	Razem	207.103.913 zł

VI. Przestrzeganie praw osób z niepełnosprawnościami.

Główne zadania w tym obszarze to:

1. Upowszechnianie wiedzy z dziedziny praw osób niepełnosprawnych.

Upowszechnianie wiedzy z dziedziny praw osób niepełnosprawnych jest podstawowym zadaniem Rzecznika Osób Niepełnosprawnych w Urzędzie Miasta Łodzi. Jego realizacja obejmowała w 2015 r.:

- a) udzielanie indywidualnych informacji w zakresie ulg i uprawnień przysługujących osobom z niepełnosprawnościami - pisemnie, telefonicznie oraz bezpośrednio w siedzibie Urzędu udzielono 14.600 informacji,
- b) udzielanie porad prawnych – przyjęto 231 osób,
- c) wydawanie informatorów dotyczących problematyki osób niepełnosprawnych – wydano 2800 sztuk informatorów dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności,
- d) prowadzenie telefonu zaufania dla osób niepełnosprawnych – udzielono ok. 406 porad,
- e) udział w XXIII Targach Sprzętu Rehabilitacyjnego „Rehabilitacja” - prowadzenie stoiska informacyjnego oraz współorganizacja i sfinansowanie podczas Targów konferencji sejmików osób niepełnosprawnych,
- f) udział i wystąpienie w konferencji zorganizowanej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 6 przy ul. Dziewanny 24 w Łodzi, podsumowującej projekt „Dobry start – wyrównywanie szans uczniów z niepełnosprawnością wzrokową poprzez zintegrowane działania edukacyjne”.

2. Propagowanie osiągnięć osób z niepełnosprawnościami.

Jednym ze sposobów propagowania osiągnięć osób z niepełnosprawnościami jest wspieranie finansowe przez Urząd Miasta Łodzi publikacji kalendarzy prezentujących działalność artystyczną, najczęściej prace malarskie, osób niepełnosprawnych. W 2015 r. zawarto umowę na wykonanie 1000 sztuk takich kalendarzy na kwotę 6.000,00 zł.

3. Wspieranie działań organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych.

W 2015 r. przeprowadzono konkurs dla organizacji pozarządowych w formie wsparcia realizacji zadania publicznego dotyczącego działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych, w tym m.in. rehabilitacji leczniczej w domu lub poza domem osoby niepełnosprawnej, oraz rehabilitacji psychologicznej dla osób

niepełnosprawnych i ich rodzin oraz organizowania imprez kulturalnych, w tym o charakterze integracyjnym. Spośród 18 złożonych ofert przyjęto do realizacji 15 zadań, na które przekazano łącznie 71.232 zł.

Ponadto zawarto 9 umów z organizacjami pozarządowymi w trybie uproszczonym na realizację różnorodnych działań na rzecz środowiska osób niepełnosprawnych, na łączną kwotę 39.750,00 zł.

4. Zapewnienie obsługi w UMŁ osób głuchych poprzez usługi tłumacza języka migowego.

W 2015 r. po raz kolejny realizowane było zadanie polegające na wspieraniu osób niesłyszących w kontaktach z komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Łodzi i miejskimi jednostkami organizacyjnymi poprzez świadczenie usług tłumacza języka migowego. Wyboru realizatora zadania dokonano w trybie otwartego konkursu ofert dla organizacji pozarządowych. Wykonawcą był Polski Związek Głuchych. Realizacja zadania polega na zapewnieniu dostępu do usług tłumacza języka migowego za pomocą aplikacji komputerowej dostępnej na specjalnie przygotowanych stanowiskach komputerowych w kilku lokalizacjach (m.in. budynki dawnych delegatur UMŁ, biuro Miejskiego Rzecznika Konsumentów, Centrum Świadczeń Socjalnych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi, Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi).

Usługa była wykonana 140 razy. Koszt realizacji zadania wynosił 48.000,00 zł.

5. Udział w procedurze wynajmowania lokali osobom niepełnosprawnym.

Jednym z zadań Rzecznika Osób Niepełnosprawnych jest opiniowanie wniosków o najem komunalnych lokali mieszkalnych pod kątem dostosowania lokalu do uzasadnionych potrzeb osób niepełnosprawnych. W 2015 r. wydano 66 takich opinii.

6. Opiniowanie projektów inwestycyjnych realizowanych w Łodzi oraz lokalnych aktów prawnych pod kątem dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Powoływana przez Prezydenta Miasta Łodzi Miejska Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych zajmuje się m.in. opiniowaniem projektów inwestycyjnych realizowanych w Łodzi oraz lokalnych aktów prawnych pod kątem dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Opiniowane przedsięwzięcia to w szczególności inwestycje drogowe – budowa nowych dróg oraz remonty i prace utrzymaniowe dróg istniejących.

W 2015 r. MSRON wydała 6 takich opinii oraz 4 opinie dot. podziału środków PFRON na zadania związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych.

VII. Podsumowanie.

Na podstawie informacji zebranych w trakcie opracowywania niniejszego sprawozdania, uwag przekazanych przez poszczególnych realizatorów Programu oraz danych demograficznych można sformułować pewne wnioski i postulaty w zakresie realizacji działań objętych Programem w kolejnych latach. Najważniejsze z nich to:

1. ze względu na trendy demograficzne potrzebna jest większa ilość miejsc w domach pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie i psychicznie chorych;
2. zwiększenie liczby miejsc w środowiskowych domach pomocy;
3. zapewnienie przez Miasto większej liczby mieszkań chronionych, przeznaczonych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, nie zaś jedynie dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. ze względu na utrzymujące się bardzo duże zainteresowanie usługą przewozu osób niepełnosprawnych w systemie „drzwi-drzwi” konieczne jest zwiększenie liczby pojazdów, w celu zapewnienia transportu zarówno dzieciom dowożonym do szkół jak i pracującym osobom dorosłym;
5. w związku z trwającymi w Łodzi i planowanymi na kolejne lata remontami i inwestycjami drogowymi należy zwrócić uwagę na właściwą tymczasową organizację ruchu, umożliwiającą bezpieczne poruszanie osobom z dysfunkcją narządu ruchu i wzroku;
6. dużym zainteresowaniem cieszy się wspieranie finansowe organizacji pozarządowych, szczególnie w zakresie prowadzenia przez nie rehabilitacji leczniczej i psychologicznej dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin oraz zajęć rozwijających i podtrzymujących umiejętność samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych. Bariery są możliwości finansowe budżetu miasta, co nie pozwala na rozszerzenie oferty i sfinansowanie większej liczby zajęć, podczas gdy potrzeby środowiska w tym zakresie są bardzo duże – osoby niepełnosprawne i ich rodziny często znajdują się w trudnej sytuacji materialnej, co nie pozwala na korzystanie z rehabilitacji na warunkach komercyjnych, zaś świadczenia finansowane ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia w tym zakresie mają bardzo ograniczony wymiar i nie zaspokajają potrzeb zdrowotnych osób potrzebujących.

GŁÓWNY SPECJALISTA

Agata Tylipska
Agata Tylipska

RZECZNIK
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Ewa Ściborska
Ewa Ściborska

P.O. DYREKTORA
Wydziału Zdrowia i
Spraw Społecznych

Robert Kowalik
Robert Kowalik

WICEPREZYDENT MIASTA

Krzysztof Piątek
Krzysztof Piątek

DYREKTOR
Departamentu Komunikacji i Sportu
Zdrowia

Luiza Staszczak Gąsiorek
Luiza Staszczak Gąsiorek